

СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИ ВЪПРОСИ. ПОЛИЦЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Клеоника Арабаджиева¹

УВОД

Колкото по-често и в по-голяма степен европейските граждани се възползват от тяхното право на свободно предвижване из пределите на Европейския съюз, независимо дали пътуват по бизнес въпроси или просто за удоволствие, толкова повече нараства нуждата за сътрудничество между полицейските сили на различните страни-членки и кооперирането на правните системи. Нуждата от подобен тип сътрудничество все повече нараства и това е обусловено от необходимостта за противодействие на организираната престъпност..

За да се борят ефективно срещу различните терористични групи и организираната престъпност държавите - членки на Европейския съюз трябва да си сътрудничат и да синхронизират техните правни системи. Налице са няколко подхода, които помагат на страните-членки заедно, бързо и ефективно да се справят с организираната престъпност. Европейския съюз поставя пред себе си определени приоритети за борбата с престъпността. Като начало са създадени координиращи се помежду си институции като Европол и Евроюст. Съществуват и специални места за обучение на персонал – Европейски полицейски колеж. От значение е и участието на съюза в сътрудничеството свързано с борбата с организираната престъпност чрез специални звена като Европейски отряд за бързо реагиране и др.

Интензивното развитие на съвременните международни отношения предполага координиране на усилията на различните държави за разрешаване на възникналите катаклизми в отношенията между тези държави. Един от аспектите на тази проблематика корелира с взаимопомощта по наказателно-правните въпроси. Като най-известен международноправен документ, който регламентира материята относно наказателно-правната взаимопомощ е **Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, приета на 20.04.1959 година в Страсбург**. Тя е ратифицирана от България доста късно - през 1994 г. и влиза в сила от 15.09.1994 г. Проблематиката на сътрудничеството и взаимопомощта по наказателноправните

---

¹ Студент в програма „Право”, 4 курс.

въпроси следователно не е отскоро и е нормален ход на развитието на международно-правните отношения. Конвенцията за взаимопомощ от Страсбург е един от първите документи, който дава решение на международните правни проблеми свързани с борбата с организираната престъпност. В Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателни въпроси за първи път са разработени систематически въпросите, свързани с оказването на правна помощ в наказателното производство относно престъпления, които попадат към момента на искането за оказване на помощ под юрисдикцията на съдебните власти на молещата страна. От предмета на тази Конвенция са изключени въпросите на превеждането в изпълнение на решения за вземането на мярка за неотклонение „задържане под стража”, присъди или престъпления по военните закона. Правна помощ може да бъде отказана ако молбата се отнася до престъпления, което замолената страна счита за политическо или данъчно престъпление. В този международен правен документ е разработена материята относно института на съдебните поръчки. В този смисъл замолената страна ще изпълни по реда определен от вътрешното ѝ законодателство всяка съдебна поръчка по наказателно дело, която е изпратена до нея от съдебните власти на молещата страна с цел извършване на следствени действия или предаването на предмети, сведения или документи, които биха имали релевантно значение за предмета на наказателното производство. В конвенцията е разработена и проблематика относно резервите. Всяка договаряща страна може при подписване на Конвенцията или при депозиране на документа си за ратификация или присъединяване чрез декларация да запази правото си да се противопостави на изпълнението на молба за оказване на правна помощ, за издирване или изземване на имуществото. Това може да се реализира в зависимост от наличието на някои от следните условия: - престъпление мотивиращо молбата за оказване на помощ да е наказуемо и по законодателството на молещата страна и по това на замолената страна.; престъплението да се счита за такова обуславящо екстрадирането на извършителя на престъплението според законодателството на замолената страна и други. Европейската конвенция за взаимопомощ е документ, който обаче не се явява от категорията на абсолютно задължителните актове между държавите членки. Всяка договаряща страна може да денонсира тази Конвенция доколкото това я засяга. Приет е и допълнителен протокол към тази конвенция на 17.03.1978 г. в Страсбург. Като основен мотив на този протокол е желанието на държавите членки да улеснят прилагането на конвенцията в областта на данъчните престъпления.

1. ДОГОВОР ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Друг акт, който се съдържа разпоредби относно полицейското и съдебно сътрудничество по наказателно-правните въпроси е **Договорът за Европейския съюз**. Той е приет в Маастрихт (Нидерландия) на 7 февруари 1992 и влиза в сила на 1 ноември 1993 г. Същия Договор е ратифициран от България с приемането и като пълноправен член на Европейския съюз. В Дял VI на този договор се съдържат нормите на сътрудничество по наказателноправни въпроси .

Според чл. 29 от ДЕС целта на съюза е да осигури на гражданите висока степен на безопасност в рамките на една зона на свобода, сигурност и правосъдие чрез разработването на общи действия между държавите-членки, в областта на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателно-правни въпроси. Това следва да се осъществява чрез превантивни действия и борба срещу расизма и ксенофобия. Цели се превантивни действия и борба срещу организираната престъпност. В Договора за Европейския съюз се говори за по-тясно сътрудничество между полицейските, митническите власти и другите компетентни органи на държавите членки както пряко, така и чрез Европол. В чл. 30² са изброени и съвместните действия, които държавите членки трябва да извършват при осъществяването на сътрудничество по наказателно-правни въпроси. Тези действия се изразяват в оперативно сътрудничество между компетентните власти на държавите членки във връзка с предотвратяването, разкриването и разследването на престъпленията. Целите на това сътрудничество са свързани и със събирането, обработването и анализирането и обменянето на съответната информация притежавана от правоприлагащите служби относно доклади за съмнителни финансови сделки в частност чрез Европол. Тук важно е да се отбележи, че следва да се спазват съответните законови разпоредби свързани със защита на информация от личен характер. Страните членки на ЕС следва да осъществяват и съответното сътрудничество и съвместни инициативи в областта на обучението, обмена на офицери за свързка, служебните командировки, използването на оборудване и изследвания в областта на правото. Съществува формирание на което ще обърнем внимание по-надолу в разглежданата тема – Европейски полицейски колеж. Насърчаването на сътрудничеството по наказателно-правните въпроси става от Съвета на Европа чрез организацията Европол. Осигурява се възможност за Европол да улеснява и подпомага подготовката и насърчава координирането и осъществяването на конкретни действия по разследване от страна на компетентните органи на държавите

---

² Чл.30 Договор за ЕС (предишен К.2)

членки, включително и оперативни действия на съвместни екипи , включващи представители на Европол в качеството си на помощници. Договора от Амстердам приема и мерки, които позволяват на Европол да изиска от компетентните органи на държавите членки да провеждат и координират преследванията си по конкретни случаи и да развиват свои специфични умения които могат да бъдат предоставени на държавите членки с цел да подпомагат при разследването на случаи на организирана престъпност. Насърчава се установяването на връзки между служителите на прокуратурата, следствието специализиращи се в борбата срещу организираната престъпност в тясно сътрудничество с Европол. Договорът за Европейския съюз предвижда и създаването на научно-изследователска, документална и статистическа мрежа по трансграничната престъпност.

Според чл. 31³ от същия договор- сътрудничеството като дейност осъществявана от страните- членки на ЕС включва улесняване и ускоряване на сътрудничеството между различните министерства и съдебни органи на държавите членки във връзка с извършваните от тях съдебни процедури и изпълнение на съдебни решения. Предвижда се и улесняване на екстрадицията между членките на ЕС. Следва да се осигури и установяване на съвместимост между нормативните разпоредби, които се прилагат на територията на отделните държави членки, и то в необходимата степен , с цел подобряване на сътрудничеството. Този договор предвижда и предотвратяване на стълкновенията на правораздаването между държавите членки. Следва да се установи и постъпателно приемане на мерки, установяващи минимум от правила отнасящи се до основополагащи документи на наказателните закони и до наказанията в областта на организираната престъпност, тероризма и незаконния трафик на хора. Съветът на ЕС определя също така и условията при които компетентните органи могат да действат на територията на друга държава членка съгласуваност и договореност с властите на съответната държава. В чл. 33⁴ от разглеждания нормативен акт се отбелязва ,че този дял (свързан със сътрудничеството по наказателно-правните въпроси и полицейското сътрудничество)не засяга изпълнението на отговорностите възложени на държавите – членки, относно поддържането на законността и реда и гарантирането на вътрешната сигурност. Този договор поставя рамките и условията за сътрудничеството на членките на Европейския съюз по наказателно-правни въпроси. Определени са действията ,които могат да се извършват както и органите, които могат да ги извършват. Налагането на

---

³ Чл.31 Договор за ЕС (предишен К.3)

⁴ Чл.33 Договор за ЕС(предишен К.6)

тези правила в подобен официален документ поставя страните членки в условия на задълженост да се ръководят от съответните норми. Европейския съвет следи строго и стриктно за изпълнението на дадените от него документи. България е нов член на ЕС . Като такъв на нея и е даден определен срок в рамките на който да реструктурира по такъв начин законодателството, правозащитните органи и дейността им че те да отговорят на европейските стандарти. Не съществуват снизхождение относно страната ни свързана с изпълнението на клаузите на договора. При неизпълнение в срок на съответните клаузи по отношение на страната ще ни бъдат наложени предпазни клаузи. Съгласно последния мониторингов доклад на съвета на ЕС се съдържат констатации за определен напредък в дейността на държавата свързани с правосъдието и полицейското сътрудничество. Въпреки това все още етапа на синхронизация за нашата страна не е приключил.

След разглеждането на Договора за Европейския съюз следва да се спрем на някои различни организации ,които функционират в областта на полицейското сътрудничество и борбата с организирана престъпност в границите на Европейския съюз и извън него.

2.ЕВРОПОЛ (EUROPOL)

На първо място като основна институция занимаваща се с дейността на полицейското сътрудничество ,в областта на наказателно правните проблеми е организацията **Европол (European Police Office-Europol)**. Основната цел на Европейската полиция е да помага на страните членки да кооперират по-лесно и ефикасно своята дейност в областта на превенцията и борбата с организираната престъпност. Европейската полиция (Европол) е създадена като организация през 1992 година и то с цел да се справи с широко разпространената и нарастваща престъпност в рамките на Европейския съюз. Акта,с който е създадена тази организация е Договора от Маастрихт⁵, подписан в Маастрихт от 07.02.1992 г., известен като договор за европейския съюз, който влиза в сила през ноември 1993 г. Агенцията Европол започва своята дейност, в ограничен мащаб на 03.01.1994 г. само в рамките на отдел за борба с

---

⁵ Маастрихтският договор или договорът от Маастрихт (официално известен като Договор за Европейски съюз) е подписан на 7 февруари 1992 г. в град Маастрихт между 12-те страни, членуващи в Европейската икономическа общност след отделни преговори за образуване на икономически и валутен и политически съюз. Той влиза в сила на 1 ноември 1993 г. и води до създаването на Европейския съюз (ЕС). Променен е с влезлия в сила на 1 май 1999 Амстердамски договор.

наркотиците. През 1998 г. Конвенцията за Европол⁶ е ратифицирана от всички страни членки и влиза в сила през октомври същата година. Европол започва своята цялостна дейност, в пълен размер на 01.07.1999 г. Европол разпределя своята дейност и ресурси от своето седалище в Хага. Организацията има персонал от около 600 души, от които приблизително 120 се намират в Хага. Големият набор от служители на Европейската полиция се определя от факта, че тя е в непрекъсната връзка със стотици различни правни учреждения и организации, всяка от които има свои представител или група от представители, които подпомагат дейността на Европол. До периода на 2007 г. Европол обхваща в своя състав 27-те страни-членки на Европейския съюз. За да се бори с всички сили с международната организирана престъпност ефективно Европол си сътрудничи и с редица трети страни – нечленки на ЕС страни. Те са: Албания, Австралия, Босна и Херцеговина, Канада, Колумбия, Хърватия, Македония, Молдова, Русия, Швейцария, САЩ, и др. и съответните организации: Европейски полицейски колеж, Европейска централна банка, Европейската комисия, Европейски мониторинг център за наркотици и наркозависимост, Интерпол, ОЛАФ, съответните звена на ООН свързани с борбата с престъпността и др. Това сътрудничество се основава на споразумения за сътрудничество, които не следва обаче да противоречат на Конвенцията за Европол.

След като отбелязахме организациите, с които Европол сътрудничи следва да се спрем и на сферите, в които Европол осъществява своята дейност. Той действа в сферата на трафика на наркотици, емиграционната мрежа, трафика на МПС, трафика на хора и детска порнография, пране на пари и други финансови измами, пренос и разпространение на радиоактивни и атомни субстанции, също така и в сферата на тероризма.

Европол има и съответните цели, заради които е създаден. Една от основните цели е усъвършенстване на ефективността и сътрудничество между компетентните органи на страните членки. Това основно се осъществява чрез обмяна на информация и обединяването на тази информация в една единна система, с цел превенция и борба срещу тежките международни организирани престъпления. Мисия на Европейската полиция е да осъществи по-широко разпространение на едно единно организирано право на Европейския съюз, насочило усилията си към борба с организираната

---

⁶ Конвенцията за Европол е ратифицирана от България през декември 2006г. Конвенцията за Европол цели подобряване на работата на органите на реда на държавите в ЕС, като се създадат условия за ефективно взаимодействие помежду им.

престъпност. Европол няма ръководни функции, той е спомагача организация на правораздаващите органи на страните членки на ЕС. Това означава, че Европол не е официално упълномощен и няма право да провежда и ръководи разследвания на територията на страните членки или да арестува заподозрени лица. Европол има специални начини и инструменти за осъществяване на помощ на държавите членки на ЕС. Това се осъществява чрез обмяна на информация , извършване на анализи, и експертизи и обучение от всякакъв вид, По този начин се допринася за подобряване на дейността и функциите на правораздаващите органи на държавите членки на ЕС. Както бяхме описали по-горе Европол има широк обхват на действия и съдържа в своя състав не само обикновени полицейски чиновници, но и членове на различни правораздавателни органи на страни членки на ЕС. В Европол намира своето място и лица в областта на емиграционните служби, граничните полицаи, финансови ревизори и митнически служители. На следващо място важно е да се отбележи, че Европол спомага за преодоляването на езиковите бариери при разследването и сътрудничеството в областта на международното правораздаване и полицейско сътрудничество. Всеки служител на правораздавателно учреждение, което е от страна членка на ЕС, може да адресира своя молба до Европейската организация на неговия роден език и съответно да получи отговор на същия език.

При осъществяването на своята дейност Европол има три различни нива на сътрудничество на които функционира. Първото от тях е свързано с техническо сътрудничество и осигуряване на съответното обучение. На следващо място се поставя стратегическото сътрудничество с чиято цел е обмяната на основните течения в организираната престъпност и как полицейските органи да се опитат да я предотвратят . На най-горното ниво на сътрудничество включва обмяната на лична информация и допълването на стандартите на Европол в областта на база данни свързана със защита и сигурността. Цели

Европол (Europol) се явява най-общо правоохранителна организация на Европейския съюз, която разполага и се занимава с информация по криминалните въпроси. Нейната цел е да усъвършенства оперативното сътрудничество между компетентните органи на държавите-членки в предотвратяването и борбата с мащабната организирана международна престъпност и тероризма. Задачата на Европол е съществено да допринася за борбата на Европейския съюз с организираната престъпност и тероризма и най-вече с престъпните организации.

Освен тези, други основни приоритети на Европол са престъпните прояви срещу хора, финансовата и компютърната престъпност. В обсега на дейност на Европол влизат случаите на организирани престъпни структури, засягащи две или повече държави-членки. Подкрепата на Европол се осъществява посредством:

- улесняване обмена на информация, в съответствие с националното законодателство, чрез служителите за връзка на Европол (Europol Liaison Officers – ELOs), които се подпомагат от държавите-членки посредством техните национални правоохранителни органи;

- предоставяне на оперативен анализ за подпомагане на оперативни дейности;

- изработване на стратегически доклади (например оценки на заплахи) и анализи на престъпления въз основа на информация, предоставена от държавите-членки и от трети лица или страни;

- предоставяне на опит и техническа помощ за разследвания и операции, провеждани в Европейския съюз, под надзора и правната отговорност на съответните държави-членки.

Европол провежда също така дейности, свързани с поощряването на анализа на престъпността и координирането на следствените техники между държавите-членки.

Като организация с голямо международно значение (не само в рамките на ЕС) Европол работи с широк набор от засекретена информация. Европол има специализирана компютърна система. Компютърната система на Европол е известна под наименованието ТЕЦС (TECS).

Всъщност още Конвенцията за Европол постановява създаването и поддържането на компютърна система към Европол, чрез която да се осъществяват внасянето, достъпът и анализът на данни. С Конвенцията се въвеждат стриктни рамки за защита на човешките права и личната информация, за контрол, надзор и сигурност. Компютърната система на Европол съдържа три основни компонент-информационна система; система за анализ; индекс система.

За функционирането на Европейската полиция тя се нуждае разбира се и от определени ресурси, които служат за заплащането на възнагражденията на служителите на Европол и за осъществяване и развитието на редица проекти, които подобряват работата на организацията в борбата с организираната престъпност и световния тероризъм. Европол се финансира чрез предоставен от държавите-членки бюджет, разпределен в съответствие с техния брутен национален продукт. Бюджетът за 2007 г. е в размер на 70.5 милиона евро.

Финансовият контролор се назначава с единодушие от Управителния съвет и е отговорен за управлението, планирането и одобряването на разходите, както и за набирането на приходите на Европол. Годишните отчети на Европол се поверяват на съвместен финансов контролен комитет. Той се състои от трима членове, назначени от Сметната палата на Европейските общности.

На следващо място в разглеждането на Европейската полиция следва да спрем вниманието си и на състава от слъжители, които работят в централата в Хага или в отделни звена, в границите на ЕС. На първо място в йерархията на управленския състав на Европол седят нейните директори. Директорите на Европол се назначават от Съвета на Европейския съюз (министрите на правосъдието и вътрешните работи). Понастоящем това са г-н Макс-Петер Ратцел (ФР Германия), директор и заместник-директорите Мариано Симанкас (Испания), Мишел Кийе (Франция) и Кевин О'Конъл (Великобритания). В Европол работят 610 души. От тях 105 са служители за връзка, представители на различни правоохранителни органи (полиция, митнически служби, жандармерия, имиграционни служби и т.н.). Служителите за връзка, съвместно със служителите на Европол, аналитиците и други експерти, предоставят оперативна, бърза и денонощна помощ на няколко езика.

Европол се отчита пред Съвета на министрите на правосъдието и вътрешните работи. Съветът носи отговорност за управлението и контрола на Европол. Той назначава директора и заместник-директорите на организацията и одобрява нейния бюджет. Съветът на министрите се състои от представители на всички държави-членки, а изискването за единодушно вземане на решения осигурява демократичния контрол на Европол.

Управителният съвет на Европол се състои от по един представител от всяка държава-членка и е натоварен със задачата за цялостен надзор над дейността на организацията.

Съвместният надзорен орган, съставен от по двама експерти по защита на данните от всяка от държавите-членки, контролира съдържанието и използването на личните данни, с които разполага Европол.

Доколкото международната организирана престъпност прекрочва националните граници, Европол допълнително развива международното сътрудничество в областта на правоприлагането и това се осъществява чрез сключване на двустранни оперативни и стратегически договори с други страни и международни организации (изброени по горе в текста).

От важно значение е и факта ,че след присъединяването на България към ЕС тя като пълноправна членка на съюза също следва да координира дейността на своите оправомощени органи със системата на Европейското право.У нас е създаден отделна дирекция към Министерство на вътрешните работи.Това специализирано звено носи наименованието -Дирекция "Международно оперативно полицейско сътрудничество".В нейната компетентност са включени дейности по полицейско сътрудничество с различни международни организации ,а именно:

- Национално централно бюро "Интерпол;
- Национално звено Европол;
- Звено за контакт по линия на Шенгенската информационна система
- Единен телекомуникационен център.

В целите на тази дирекция е повишаването на ефективността на полицейското сътрудничество между държавите-членки , което се постига чрез предоставяне на взаимна помощ и обмен на информация, както и чрез оперативно сътрудничество. В настоящия момент тази дирекция се ръководи от Димитър Здравков Георгиев и осъществява своите координирани действия в едно с дейността и на Европейската полиция.

3.ЕВРОЮСТ(EUROJUST)

След като разгледахме задачите и функциите на Европейската полиция-Европол, следва да се спрем и на още един важен и основен орган, които функционира в системата на европейското сътрудничество по наказателни въпроси.Този орган се нарича **Евроюст(Eurojust)**. Той осъществява голяма част от своята дейност в координация с Европол.Но нека се спрем подробно на неговата история и цели:

Евроюст е създаден съгласно Решение на Съвета на ЕС № 2002/187/ПВР от 28.02.2002 г. (обнародвано в "Официален вестник на Европейските общности", бр. L 63, стр. 1 от 06.03.2002 г., изменено и допълнено с Решение на Съвета № 2003/659/ ПВР от 18.06.2003 г., обнародвано в "Официален вестник на Европейските общности", бр. L 245, стр. 44 от 29.09.2003 г.). От 01.03.2001 г. звеното работи с временно седалище в Брюксел до преместването му в Хага през декември 2002 г. На 09.06.2004 г. "Евроюст" и "Европол" подписаха споразумение за тясно сътрудничество.

Евроюст е нов орган на Европейския съюз, създаден през 2002 г. за повишаване на ефективността на компетентните органи в държавите-членки в борбата им срещу тежката трансгранична и организирана престъпност. Той стимулира и подобрява

координацията на разследването и съдебното преследване, както и подкрепя държавите-членки в усилията им за повишаване на ефективността на разследването и съдебното преследване. Уникална е ролята на Евроюст като нов постоянен орган в европейското правно пространство. Неговата мисия е да укрепва общоевропейското сътрудничество в областта на наказателното право. Това означава, че Евроюст се явява ключов партньор на такива европейски институции като Европейския парламент, Европейския съвет и Европейската комисия.

Колегията на “Евроюст” включва 25 национални члена, по един от всяка държава-членка на ЕС. Националните членове са видни прокурори или съдии с богат опит; някои национални членове се подпомагат от заместници и сътрудници. През юни 2002 г. националните членове избраха за председател на колегията Майкъл Кенеди, национален член за Великобритания. За заместник-председатели бяха избрани Рулов Ян Мансхоф (Нидерландия) и Улрике Хаберл-Шварц (Австрия). Колегията се подпомага от административен екип, начело с Ернст Мерц.

4.ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИЦЕЙСКИ КОЛЕЖ

През последните години ЕС усети и нуждата от създаване на институция , която да спомага и за обучението на полицейски служители и по този начин да улесни и сътрудничеството им в борбата с организираната престъпност.Затова през 2001г. се създаде организацията **CEPOL (European Police College)** или т.нар.Европейски полицейски колеж. CEPOL е академия за обучение на полицейски служители от среден ранг. Мисията му е да подпомага националните полицейски сили на страните, членки на ЕС в борбата им с престъпността, особено с трансграничната престъпност. Колежът провежда курсове за европейските полицейски сили от 2001 г.

Основната цел на Колежа е да помага полицейските служители от различните страни на ЕС да научат повече за националните полицейски системи и за трансграничното полицейско сътрудничество в Европа. Полицейският колеж може също така да сътрудничи с националните полицейски школи на страни извън Европейския съюз(сътрудничи и с Академията на МВР) . По-специално той осигурява достъп до своята база на висши полицейски офицери от страните кандидатки, както и от Исландия и Норвегия.Този колеж осъществява връзка и с българско Европейският полицейски колеж е с постоянно седалище в Брамшил - Обединеното кралство.

Академията на МВР е член на Европейския полицейски колеж (CEPOL).С приемането на България в Европейския Съюз, по силата на Решение 2005/681/ЈНА на

Съвета на ЕС, Академията на МВР, като единствената институция, отговаряща за подготовката на служители за нуждите на МВР в България, официално стана член на Европейския полицейски колеж (CEPOL). CEPOL е европейска мрежа от полицейски обучителни институции със статут на агенция на ЕС, имаща за цел подпомагане обучението на полицейски служители от страните членки чрез оптимизиране на сътрудничеството между отделните свои съставни институти. Той подпомага и развива Европейски подход за решаване на основните проблеми, с които се сблъскват страните членки в борбата с престъпността, превенцията на престъпността и спазването на реда и закона и обществената сигурност.

5. ДОГОВОР ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЕС И ДОГОВОРА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕО

В изготвянето на темата се спирам не случайно на последно място на Договора за изменение на Договора за ЕС И Договора за създаване на ЕО .Факта, поради който поставям този нормативен акт на последно място е свързан с обстоятелството , че този Договор все още не е влязъл в сила.Той ще породи правно действие веднага щом бъде ратифициран от всички държави членки на ЕС. Гореспоменатия Договор е подписан в Лисабон на 13 декември 2007 г. Като взеха под внимание политическите, икономическите и социални промени и в стремежа си да отговорят на желанията на европейците, държавните и правителствени ръководители се споразумяха за нови правила относно обхвата и формите на бъдещите действия на Съюза. Договорът от Лисабон ще позволи адаптиране на европейските институции и техните методи на работа, засилване на демократичната легитимност на Съюза и заздравяване на устоите на основните ценности. Беше предвидено този договор да влезе в сила от 1.01.2009г.Към настоящия момент този договор още не е влязъл в сила.Въпреки това той вече е ратифициран от България и това се осъществи чрез парламентарен вот , проведен в Народното събрание на 28.04.2008 .Този акт на ЕС е готов да породи правните последици от прилагането му. В този договор отново е отделено място на глава свързана със сътрудничеството по наказателноправни въпроси и специална глава свързана със сферата на полицейското сътрудничество по специално.Разпоредби относно сътрудничеството по наказателноправни въпроси е разгледано в гл.4 от Договора, в раздела озаглавен „Пространство на свобода, сигурност „правосъдие”. На кратко следва да изложим начините и реализацията на сътрудничеството на

държавите-членки по наказателноправни въпроси. В Договора⁷ е казано, че съдебното сътрудничество по наказателноправните въпроси следва да се основава на принципите на взаимно признаване на присъдите и съдебните решения. Включено е и сближаване на законовите и подзаконовите нормативни актове и разпоредби на страните –членки на ЕС. Европейския парламент и Съвета ще улесняват страните при синхронизацията на правилата и процедури и признаването на съдебните решения. Това ще се реализира чрез създаването на различни директиви, които да уреждат трансграничното прилагане на присъдите и съдебните решения. Ще се спомага от тези органи и за решаването на различни, възникнали правни спорове. Полицейското сътрудничество е организирано в гл.5⁸ на същия раздел. Според този раздел полицейското сътрудничество се развива като обединява всички компетентни органи на държавите-членки.Разглежда се още установяването на определени мерки, от Европейския парламент и от Съвета, за събирането, обработването и анализа обмена на информация. Предвиждат се и мерки относно подкрепа и обучения на служителите на съответните органи, а също така и налагането на общи следствени методи, свързани с разкриването на тежки форми на организирана престъпност. В чл.69 Ж⁹ предвиждат се и специални разпоредби относно дейността на Европол. Този договор определя задачите на Европейската полиция, които са: събирането, съхранението, обработка и анализ на информация, предадена от органи на държава-членка или трета страна; координирането, организирането и провеждането на следствени и оперативни действия съвместно с органите на държавите-членки, а също така и формирането на съвместни следствени екипи, при необходимост от сътрудничество.

Според този нов Договор всяко действие на Европол трябва да се извършва във връзка и със съгласието на органите на страната-членка, чиято територия е засегната. Само националните органи могат да прилагат принудителни мерки. В Договора е определена и специална процедура и условия, в границите на които да действа Европейската полиция на територията на друга държава. Разглеждането на разпоредбите на този Договор в по –широк аспект следва да бъде направено при настъпването на окончателната ратификация от всички страни-членки на ЕС.

---

⁷Гл.4 Договор за изменение към договора за ЕС и Договора за създаване на Европейската общност. Разгледано е сътрудничество по наказателноправни въпроси в чл.69 А-Д.

⁸ Чл.69Е- и сл Договор за изменение към договора за ЕС и Договора за създаване на Европейската общност.

⁹ Чл.69 Ж, Договор за изменение към договора за ЕС и Договора за създаване на Европейската общност

6.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Националните съдилища на редица държави не признават т.нар. “европейско гъвкаво право” (soft law), което не е обвързващо за националните законодателства. В резултат, понякога се достига до двойно наказание на чужденци, което е в разрез с Хартата за правата на човека на ООН.Злоупотребата с полицейското служебно положение провокира враждебни реакции и неразбирателство между държавите-членки, например неоправданото използване на огнестрелно оръжие, незаконното насилие срещу заподозрени и т.н. Други значими проблеми са корупцията сред полицейските служители, особено в страните кандидат-членки за ЕС и липсата на обмен на информация между службите на реда.

Липсата на приемственост при определянето на политическите приоритети, която понякога се наблюдава в резултат на ротацията на страните-членки, председателстващи ЕС, е един от основните проблеми при изграждането на пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Организираната престъпност се определя като световен феномен. Правят се планове които ще разрешават например на Европол да обменят информация с другите страни извън територията на ЕС и със други световни учреждения и Интерпол.

Европейският съюз все още осъществява своята синхорнизация по наказателноправните въпроси.Не е приключил напълно и процеса на осъществяването на сътрудничество между различните органи за борба с организираната престъпност. Въпреки това се правят все по-големи и по-успешни крачки в синхронизацията на органите и законодателството на страните-членки на ЕС като цяло.Целта на тези действия разбира се е само една-постигането на идеята за една обединена Европа. Дано и нашата страна съумее все по-активно и с все по –голямо желание да осъществява напредък в областта на синхронизацията и сътрудничеството не само в правната сфера , а и във всички други социални, обществени и политически сфери.

ИЗТОЧНИЦИ :

1. Договор за Европейския съюз - , 7 февруари 1992 , www.europa.bg;
2. Договор за изменение към договора за ЕС и Договора за създаване на Европейската общност-,3 декември 2007 г. Лисабон
3. Договор за сътрудничество по наказателноправни въпроси –20 април ,1959г. Страсбург;
4. Спасов Б.-Международно наказателно право , Феня ,1999г.
5. Интернет страници на международни и национални организации :
  - www.europa.bg;
  - www.europol.europa.eu;
  - www.europol.net ;
  - www.eurojust.europa.eu;
  - www.cepol.europa.eu
  - www.mvr.bg
  - www.wikipedia.org;